

วัฒนธรรมหมาก : วิถีแห่งความสุขแบบพอเพียงของคนตำบลบางสวรรค์ อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

Betel Nut Culture: Sufficient Happiness Folklore of Villagers in Bang Sawan Subdistrict, Pra Seang District, Suratthani Province.

จีรวรรณ ศรีหนูสุด¹, วณิษา ตีคำ²

Jeerawan Srinooosud¹, Vanisa Tikam²

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมหมากของคนตำบลบางสวรรค์เกิดขึ้นอย่างเป็นองค์รวมบนฐานความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมตั้งแต่รากหมากถึงยอดหมาก ในทางตรงลูกหมากถูกใช้เป็นของกินเล่น แปรรูปกบหมากไม่หมากเป็นของใช้ และปลูกเป็นอาณาเขต รั้วบ้าน ในทางอ้อมหมากถูกใช้เป็นพืชสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนผ่านเซียนหมาก การค้าขาย การประกอบอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ สร้างการดำรงอยู่ที่สมบูรณ์ของระบบนิเวศผ่านการทำสวนสมรม การเป็นพืชเกื้อกูลพืชชนิดอื่นให้เติบโต พืชยึดดิน สร้างความชุ่มชื้น ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติผ่านการเป็นสัญลักษณ์สื่อถึงการเคารพต่อสิ่งเหนือธรรมชาติในฐานะเครื่องเช่นไหว้ที่ขาดไม่ได้ในพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งนำมาสู่วิถีสุขแบบพอเพียงของวัฒนธรรมหมากที่เกิดขึ้นในตำบลบางสวรรค์ อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏใน 5 ลักษณะ คือ วิถีแห่งความสุขกาย วิถีแห่งความสุขใจ วิถีแห่งความสุขแบ่งปัน วิถีแห่งความสุขเท่าทัน และวิถีแห่งความสุขแบบพึ่งตนเอง

คำสำคัญ : วัฒนธรรมหมาก สุขแบบพอเพียง

Abstract

The influence of Betel nut on the culture of villagers in Bang Sawan subdistrict can be found at many levels of the villager's physical, spiritual and social worlds; it is not simply an insignificant nut. On a physical level, the nut contributes nearly its entire structure to the culture, both directly

* บทความนี้เป็นบทความสืบเนื่องจากงานวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมหมากและการจัดการหมาก ตำบลบางสวรรค์ อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของจีรวรรณ ศรีหนูสุด และวณิษา ตีคำ

¹ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
E-mail address : jeerawan.sri.cd13@gmail.com

² สาขาวิชาการจัดการทางวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
E-mail address : vanisa.tk@gmail.com

¹ Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences Surat Thani Rajabhat University

² Department of Cultural Management, Faculty of Humanities and Social Sciences Surat Thani Rajabhat University

and indirectly. Directly, the nuts are enjoyed as a snack; its sheath is processed; its wood is used for fashioning houseware, and the nuts have even been used to make fencing. Indirectly, the Betel nut is often used as a mediator in relationships among people. The relationship between people and nature has developed into an ecosystem through integrated gardening. During a plants growing cycle, Betal nuts nourish young plants by holding and moisturizing the soil. In the supernatural world the nut is portrayed as a symbol of respect for the supernatural and is considered as an indispensable oblation at any ritual. The nuts overall versatility brings “sufficiency happiness” to the culture of folklore in Bang Sawan subdistrict, Pra Seang district, Suratthani Province. The folklore is evident in 5 aspects; physical happiness, happiness, sharing happiness, happiness knowingly, and folklore of self-reliant happiness.

Keywords: Betel nut culture, sufficient happiness

บทนำ

สังคมไทยเกิดขึ้นและดำรงมาบนฐานความเป็นสังคมเกษตรกรรม มีความเชื่อมโยงกับพืชหลายชนิดในวิถีการดำรงชีวิตของผู้คน หนึ่งในพืชที่สัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยต่อการใช้ชีวิต คือ “หมาก” เห็นได้จากคำกล่าวของเทียมจิตร พ่วงสมจิตร (2544 : 50, 52 - 56) ที่ว่า หมากเป็นพืชที่เข้ามามีบทบาทสำคัญทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในสังคมไทยที่มีความสำคัญเกือบเท่ากับข้าว ตามสำนวนที่ว่า “ข้าวยากหมากแพง” ในความหมายว่า “เกิดภาวะขาดแคลนอาหาร” โดยคนไทยนำหมากมาใช้ประโยชน์อย่างมากมายที่ผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของคนไทย ไม่ว่าจะเป็น เครื่องเคี้ยว เครื่องประกอบในพิธีกรรม เครื่องแสดงไมตรีจิต เครื่องแสดงยศศักดิ์ วัตถุมงคลสินค้า ยารักษาโรค และเครื่องมือเครื่องใช้

หมากเป็นพืชที่มีในสังคมไทยมายาวนานมาไว้ในหลาย ๆ ด้านของการดำรงชีวิต เป็นทรัพยากรหนึ่งของชุมชน ที่มีการใช้ประโยชน์เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตในหลายด้านในฐานะพืชคู่บ้าน เมื่อมองในความหมายทางวัฒนธรรมของสายันต์ ไพโรชญาจิตร (2550 : 8), อานันท์ กาญจนพันธ์ (2544 : 164 - 166) และประเวศ วะสี (2547 : 18 - 20) ที่มองว่า วัฒนธรรม คือ ชีวิต คือ ความสัมพันธ์แห่งชีวิตของคนและสรรพสิ่งที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง

ในความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่า “หมากเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของคนไทย” ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างคนกับสิ่งต่าง ๆ เรื่อยมาจนปัจจุบัน การใช้หมากในปัจจุบันที่ยังคงชัดเจนคือด้านการกิน ด้านพิธีกรรม ด้านอาณาเขตบ้าน – สวน และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีมาแต่อดีตชัดเจนมากน้อยในแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกันไป แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือ หมากสามารถตอบสนองความต้องการและสร้างประโยชน์ให้แก่คนไทยได้เรื่อยมาโดยมีอาจปฏิเสธได้ และประโยชน์ด้านหนึ่งที่เกิดขึ้นคือ “ความสุข” จากการใช้ประโยชน์จากหมาก

เมื่อกล่าวถึง “ความสุข” ในภาวะปัจจุบันคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าส่วนหนึ่งของสังคมให้ความสำคัญกับการมีเงินทอง ทรัพย์สิน ที่จะเชื่อมโยงในเรื่องความอุดมสมบูรณ์แห่งปัจจัย 4 หรือ 5 หรือ 6 ในการดำรงชีวิต โดยมีเงินเป็นสื่อกลางแห่งการแลกเปลี่ยน แต่ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถพูดได้ว่าสิ่งเหล่านี้คือ “สุขแท้จริง” เพราะมีหลายปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นว่าความสุขข้างต้นนั้นได้สร้างความทุกข์ตามมาด้วย เห็นได้จากปรากฏการณ์ข่าวในสังคมที่เกิดขึ้น อาทิ ฟันน้องในตระกูลทะเลาะแย่งชิงสมบัติ แย่งผลประโยชน์ด้านธุรกิจของครอบครัว การคิดสั้นของมหาเศรษฐี เป็นต้น ขณะที่หลาย

กรณีของสังคมก็ปรากฏการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขท่ามกลางความเรียบง่าย สมถะ อาทิ ครอบครัวนายเลี่ยม บุตรจันทา เจ้าของแนวคิด สวนออนซอน แห่งบ้านนาอีสาน จังหวัดฉะเชิงเทรา นายประยงค์ รัตนรงค์ ผู้ใช้ชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแห่งบ้านไม้เรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าการมีได้มั่งคั่งร่ำรวย ก็สามารถที่จะสร้างความสุขแห่งชีวิตได้ เป็นความสุขที่เกิดจากความพอใจ เป็นสุขที่เย็นซึ่งไม่จำเป็นต้องตอบแทนด้วยเงินหรือสิ่งมีค่า ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2541 ความว่า

“...ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข” (มูลนิธิชัยพัฒนา : ออนไลน์)

ในศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและการจัดการทางวัฒนธรรม วิถีสุขนี้เป็นการสร้างความสุขบนฐานความเป็นมนุษย์ อันหมายถึง ผู้มีจิตใจสูงส่ง ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างบริสุทธิ์ใจ มีความพอดีแห่งตน ดังคำกล่าวของท่านพุทธทาสเรื่อง เป็นมนุษย์ หรือ เป็นคน ? ที่ว่า

“เป็นมนุษย์ เป็นได้ เพราะใจสูง

เหมือนหนึ่งยุง มีดี ที่แววชน

ถ้าใจต่ำ เป็นได้ แต่เพียงคน

ยอมเสียที่ ที่ตน ได้เกิดมา

ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ

ถ้ามีครบ ควรเรียก มนุสสา

เพราะทำถูก พูดถูก ทุกเวลา

เปรมปรีดา คือนัน สุขสันต์จริง...”

ดังนั้นความสุขบนฐานความเป็นมนุษย์นี้ถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาชุมชนและการจัดการทางวัฒนธรรม ที่สามารถเกิดขึ้นได้บนฐานการใช้ชีวิต การอยู่ร่วมกันอย่างสอดคล้องกับทรัพยากรของชุมชนและองค์ความรู้ของคนในพื้นที่อย่างเหมาะสม ซึ่งนำไปสู่การสร้างสุขในวิถีชีวิต

ตามสภาพภูมิสังคม สามารถเกิดได้ในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการทำมาหากิน หรือแม้แต่การใช้ทรัพยากรในชุมชน ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลา ดุสิตาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2541 ความว่า

“...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศ ภูมิศาสตร์และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ในสังคมวิทยา...” (มูลนิธิ ชัยพัฒนา : ออนไลน์)

ตำบลบางสวรรค์เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีวิถีแห่งความสัมพันธ์ระหว่างคนกับหมากอย่างเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา มีทั้ง การรักษา สืบทอด หดหาย ฯลฯ ทั้งนี้ทั้งนั้น สิ่งที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือ ท่ามกลางกระแสทุนนิยมในปัจจุบัน วัฒนธรรมหมากของคนในตำบลบางสวรรค์ยังปรากฏให้เห็นถึงความสัมพันธ์และวิถีแห่งความสัมพันธ์ที่สร้างความสุขแก่คนในตำบลได้ เป็นจุดเล็กจุดน้อยที่อาจจะขัดบ้างไม่ขัดบ้างในสายตาคนทั่วไป แต่เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้ง บนฐานคิดการพัฒนาชุมชนและการจัดการทางวัฒนธรรมที่มีได้มองว่า “ความสุข” คือ “เงินทอง” แต่หมายถึง “การอยู่ร่วมกันได้ การเกื้อกูลกัน ความเย็นกายเย็นใจ และความเป็นชุมชน” นั้น หมากและการใช้หมากในตำบลบางสวรรค์จึงยังเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรของชุมชนที่มีพลังในการสร้างความสุขเหล่านี้ให้เกิดขึ้นได้อย่างค่อนข้างชัดเจน

ด้วยปรากฏการณ์ดังกล่าวบทความนี้จึงมุ่งนำเสนอ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) วัฒนธรรมหมากของตำบลบางสวรรค์ในปัจจุบัน โดยมองความเป็นวัฒนธรรมหมากผ่าน 3 มิติ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ และ 2) ความสุขแบบพอเพียงจากวิถีวัฒนธรรมหมากที่เกิดขึ้นกับคนตำบลบางสวรรค์ โดยมองใน 5 มิติ ได้แก่ ความสุขแบบพอดีใจ ความสุขแบบพอดีกาย ความสุขแบบแบ่งปัน ความสุขแบบเท่าทัน และความสุขแบบพึ่งตนเอง

ตำบลบางสวรรค์และวัฒนธรรมหมาก

ตำบลบางสวรรค์

ตำบลบางสวรรค์มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรทางธรรมชาติ และความหลากหลายของผู้คน มีประวัติการตั้งถิ่นฐานมายาวนานเห็นได้จากการมีวัดเก่าแก่ คือ วัดเขาพระ วัดบางสวรรค์ และวัดบ้านเกาะน้อย ซึ่งมีอายุหลายร้อยปี ปรากฏทั้งกลุ่มคนดั้งเดิมและการย้ายถิ่นฐานของกลุ่มคนใหม่ทั้งจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ และจังหวัดอื่น ๆ ใกล้เคียง

วิถีการดำรงชีวิตจากอดีตถึงปัจจุบันอยู่บนฐานของเกษตรกรรม ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยจากรูปแบบเรียบง่าย ทำสวนผสมผสานที่ยังคงเรียกกันว่า สวนพอเพียง⁴ การทำข้าวไร่ การปลูกพืชผักกินได้บริเวณรอบบ้าน สู่อการปลูกพืชเชิงเดี่ยวในกลุ่มยางพารา ปาล์มน้ำมัน สวนทุเรียน ทั้งนี้สิ่งหนึ่งที่พบร่วมกับวิถีที่เปลี่ยนไป คือ ความสัมพันธ์กับหมาก โดยพบว่าการปลูกหมากในพื้นที่ดินสำหรับการเกษตร พื้นที่บ้าน และสถานที่ต่าง ๆ ของชุมชนในอดีตปรากฏความสัมพันธ์ในหลายลักษณะ อาทิ การปลูกหมากเพื่อกั้นเขต การใช้ลำต้นเป็นส่วนหนึ่งของที่อยู่อาศัย การนำกาบหมากมาเป็นสิ่งของเครื่องใช้ การนำมาประกอบอาหาร ยารักษาโรค การกินหมากในชีวิตประจำวัน การสร้างรายได้จากหมากแห้งและหมากสด และที่สำคัญขาดไม่ได้ คือ “การใช้ในพิธีกรรม” สะท้อนให้เห็นว่า “หมาก” เป็นสิ่งหนึ่งที่คู่กับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่มาอย่างช้านาน ดังคำบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ในตำบลบางสวรรค์ ที่ว่า

“หมากมีมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย มีคุณประโยชน์มากมาย ต้นหมากก็นำมาทำฝ้ายบ้าน ตอหมากก็นำมาทำที่ตักน้ำ กาบหมากก็นำมามุงหลังคา หมากก็นำมากิน ใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้ง

บวช แต่งงาน งานศพ ปลูกง่ายขึ้นง่าย ไม่ต้องดูแล และที่สำคัญสร้างรายได้ให้กับคนบางสวรรค์ได้” (เหือง สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์ : ๒ กันยายน ๒๕๕๙)

การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ของคนตำบลบางสวรรค์กับ “หมาก” ภายใต้การพัฒนาแบบทันสมัยทั้งด้านเทคโนโลยี อาหาร การรักษาโรค และสิ่งปลูกสร้าง วิถีแห่งการใช้ชีวิตที่ทันสมัยนำมาสู่การลดลงของต้นหมากและการใช้หมาก หลายอย่างหมดไปจากวิถีชีวิต เช่น การนำรากหมากมาดองเป็นยารักษาโรค และการนำกาบหมากมาทำสิ่งของเครื่องใช้ เช่น หมาน้ำ (ที่ตักน้ำ) ที่ใส่ของ ไต้ไฟ (คบไฟ) เป็นต้น ถูกแทนที่ด้วย ยาแผนปัจจุบัน สิ่งของเครื่องใช้ที่ผลิตจากพลาสติก กระนั้นแม้ค่านิยมหรือวิถีการใช้ชีวิตจะเปลี่ยนไปอย่างไรแต่ความสัมพันธ์หนึ่งของหมากที่ไม่เคยลดลงแต่ยังคงเหนียวแน่น คือ การใช้หมากเป็นองค์ประกอบในการทำพิธีกรรม รองลงมา คือ การกินหมากเป็นของกินเล่น ซึ่งพบทั้งในกลุ่มผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้ใหญ่วัยทำงาน รวมถึงเด็กเยาวชน วัยรุ่นบางกลุ่ม ในครอบครัวที่กินหมาก ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือ หมากแห้ง กลายเป็นสินค้าอย่างหนึ่งในการส่งออกต่างประเทศ การทำหมากแห้งที่เป็นรายได้เสริมของ คนตำบลบางสวรรค์ เริ่มเข้มข้นในช่วงกว่า 5 ปีที่ผ่านมา และนำมาสู่การเริ่มหันกลับมาปลูกหมากมากในช่วง 3 ปีนี้ ทั้งในพื้นที่บ้านและสวน ในวิถีพลวัตดังกล่าว ทำให้เห็นความเป็น “วัฒนธรรมหมาก” ของตำบลบางสวรรค์ในปัจจุบัน 3 มิติ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ และความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน เป็นลำดับ

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มีความเข้มข้นสืบเนื่องจากอดีตเรื่อยมาจนปัจจุบัน หมากยังเป็นสิ่งสำคัญ จำเป็นและขาดไม่ได้ซึ่งต้องใช้ในพิธีกรรมทุกรูปแบบ อาทิ การไหว้พระที่เรียกว่า “หมากศีล” การใช้ในงานบวช งานแต่ง งานศพ และทุก

⁴ สวนแบบผสมผสานที่มีการปลูกพืชหลายชนิดในสวนทั้งยืนต้น ล้มลุก เช่น ทุเรียน เงาะ ลองกอง สะตอ ผักเหียง มะพร้าว หมาก เป็นต้น

ประเพณี การไหว้พระภูมิเจ้าที่ การไหว้ บรรพบุรุษ ตายาย เป็นต้น โดยคนตำบลบางสวรรค์เชื่อว่า หมาก คือ สัญลักษณ์ที่สื่อถึงการแสดงความเคารพ และเป็นเครื่องสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่มีสิ่งใด แทนได้ และหากไม่ใช้จะมีความหมายถึงความไม่ สมบูรณ์ของพิธีกรรม ประเพณีนั้น ๆ

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนกับ ธรรมชาติ ในปัจจุบันนี้คนตำบลบางสวรรค์ใช้ หมากในหลายด้าน ด้านที่ชัดเจนที่สุด คือ ด้าน อาหาร มีทั้งการกินเล่น โดยปรากฏการกินหมาก ทั้งในรุ่นผู้สูงอายุ วัยกลางคน เยาวชนและวัยเด็ก โดยมีทั้งทานหมากอย่างเดียวและทานคู่กับพลู ปูน ขณะเดียวกันก็ปรากฏการนำยอดหมากมาทำ กับข้าวแต่พบเพียงเล็กน้อยเนื่องจากการทาน ลักษณะนี้ต้องตัดทั้งต้นและนำยอดอ่อนมาทาน และปัจจุบันมีพืชผักชนิดอื่นที่หาง่ายมาแทนที่ ด้าน สิ่งของเครื่องใช้ ยังคงมีการนำกาบหมากมาทำเป็น สิ่งของเครื่องใช้ เช่น ที่ใส่ของ หรือที่คนในตำบล เรียกว่า “โหลง” ที่ตักน้ำ หรือที่คนในตำบลเรียกว่า “หมาน้ำ” การนำมาห่อของ เช่น ห่อขนมประเภท กวน แต่ไม่พบมากนัก ด้านที่อยู่อาศัย มีการนำไม้ หมากมาทำอยู่อาศัยแบบชั่วคราวที่คนในตำบล เรียกว่า “หน่” หรือขนา การทำโครงสร้างที่อยู่ อาศัยที่คนในตำบลเรียกว่า “ตงเขียะ” การทำโรง โนรา ชานซักล้างของบ้าน คอกสัตว์ และที่ชัดเจน มากในปัจจุบัน คือ ด้านเศรษฐกิจ ที่มีการขายลูก หมาก ทั้งหมากสด หมากแห้ง และหมากดอง โดยเฉพาะหมากแห้งซึ่งมีราคาค่อนข้างสูงและเป็นรายได้เสริมของคนตำบลบางสวรรค์ในปัจจุบัน โดยในช่วง พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา หมากแห้งมีราคาค่อนข้างสูง และเป็นรายได้เสริมในช่วงเดือนที่ยางพารา ผลัดใบไม่มีน้ำยาง เป็นช่วงเวลาที่หมากให้ผล ผลผลิตมาก โดยเป็นการดำเนินการแบบเศรษฐกิจ พอเพียงเน้นการจัดการระดับครัวเรือน หาเลี้ยงชีพ เกื้อกูลรายได้และอาชีพกันในชุมชน ผ่านการเก็บ หมาก ฝ่าหมาก ขายหมาก และแบ่งปันกันในกลุ่ม เครือญาติ มิตรสหายเป็นหลัก

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน เป็นการใช้หมากเพื่อสื่อประสานความสัมพันธ์ของ กลุ่มคนผ่านการเป็นเครื่องรับรองแขกผู้มาเยือน เห็นได้จากที่ยังมีครอบครัวจำนวนมากในตำบลบาง สวรรค์ที่รับแขกด้วยหมากผ่าน “เขี่ยนหมาก” การ แบ่งปันหมากให้แกกันในยามมีงานประเพณีทั้งงาน บวช งานแต่ง งานศพ งานสำคัญทางศาสนา ซึ่งไม่ ปรากฏการขาย แต่เป็นการแบ่งปันให้กันทั้งเพื่อใช้ ในพิธีกรรมและการกิน การใช้หมากเป็นพืช เขตแดนที่รับรู้กันของคนในตำบลว่า การปลูกหมาก คือการแบ่งเขตพื้นที่ทั้งบ้านและสวน หรือพื้นที่ทำ กิน โดยนิยมปลูกเป็นแนวตามเขตของที่ดินมีทั้ง แถวเดียว สองแถว และไม่ปรากฏการถกเถียงเรื่อง พื้นที่เขตแดน ซึ่งเป็น สิ่งเน้นย้ำว่าหมากคือสื่อ ของการสร้าง รักษา และดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ ของคนในตำบลบนฐานของการรับรู้ซึ่งกัน แม้ว่า ปัจจุบันจะน้อยลงกว่าอดีตเนื่องจากถูกแทนที่ด้วย ลวดหนาม กำแพงบ้านบ้างก็ตาม แต่ก็ยังปรากฏ การใช้หมากเป็นพืชกันเขตแดน เพราะมีลักษณะ เป็นพืชยืนต้นสูงสามารถแทนรั้วได้อย่างดีบนฐานการ ยอมรับร่วมกัน

เหล่านี้สะท้อนให้ถึงความสัมพันธ์ของหมาก กับคนตำบลบางสวรรค์ที่สามารถกล่าวได้ว่า หมาก คือชีวิต หรือใช้คำว่า **วัฒนธรรมหมาก** ได้อย่าง ชัดเจน แม้ความเข้มข้นจะเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อย ตามปรากฏการณ์ ค่านิยม ความเชื่อ ของคนใน ตำบลและจากการกระทบของภายนอกที่เข้ามา แต่ ที่น่าสนใจ คือ ในพื้นที่นี้ แม้ว่าบางอย่างจะลบเลือน หายไป ซึ่งเป็นความปกติของความเป็นวัฒนธรรม แต่ความเป็นวัฒนธรรมหมากยังคงปรากฏอยู่มาก โดยเฉพาะในแก่นสำคัญ ๆ ของชีวิต และสิ่งหนึ่งที่ ชัดเจน คือ การปรากฏร่องรอยแห่งความสุขขึ้นใน รูปแบบ “สุขแบบพอเพียง”

วิถี “สุขแบบพอเพียง”

“ความสุข” และ “วิถีแห่งสุข” เป็นคำหนึ่งที่กำลังถูกพูดถึงโดยทั่วไปในสังคม มีการให้ความหมายในหลายลักษณะทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ส่วนหนึ่งกล่าวถึงความสุขว่าจากการมีทรัพย์สินเงินทอง ขณะที่อีกส่วนกล่าวว่ามาจากการสร้างความสบาย ความร่มเย็นทางใจ การให้ความหมายที่ต่างกันนำมาสู่การกำหนดทิศทางการสร้างสุขที่ต่างกันออกไป ในที่นี้ผู้เขียนมองว่า “ความสุข” เป็นเรื่องของความสงบ ความสบายที่เกิดจากภายในจิตใจและแผ่ขยายออกมาสู่ภายนอก ในมิติความสัมพันธ์ระหว่างตัวมนุษย์เอง มนุษย์กับมนุษย์คนอื่น มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

ท่านพุทธทาสภิกขุ (ผู้นำทางจิตวิญญาณและนักปฏิบัติธรรมที่เป็นแบบอย่างทั้งกับสงฆ์และฆราวาสของไทย) (2552 : 5 – 48) ได้เคยวิพากษ์พระธรรมเทศนา เรื่อง “ยอดแห่งความสุข” ไว้ชัดเจนว่า ความสุข คือ การไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น การปล่อยวาง ไม่โลภ และ การรู้เท่าทันไม่ยึดติด ไม่หลงใหลมัวเมา ซึ่งสอดคล้องกับที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (ผู้นำทางความคิดและการปฏิบัติธรรมของไทยอีกท่านหนึ่ง) (2549 : 3, 5, 18 - 21, 32, 38 – 39) ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสุขว่า คือ ความเป็นอิสระ ความสงบนิ่ง ความสดใสมั่นคง ความรู้สึกสบาย เท่าทัน จิตใจ ติงามเกื้อกูล ภายใต้อิทธิปริย 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมผ่านการเคลื่อนไหว การกระทำ การพูด และ การคิด มี “ใจ” เป็นศูนย์รวมของการรับรู้ – เสพ บนฐานคุณธรรมโดย “สุขที่แท้” ต้องเป็นไปตามความจริงแห่งธรรมชาติของชีวิต เป็นองค์รวมอย่างมีบูรณาการ 3 ด้าน คือ 1. การติดต่อสื่อสารกับโลก ที่ต้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (ธรรมชาติ วัตถุสิ่งของ เทคโนโลยี) และสิ่งแวดล้อมทางสังคม 2. ภาวะจิตใจ หรือสภาพจิต ซึ่งอยู่ข้างในและเป็นเบื้องหลังที่อยู่บนการเกื้อกูล ดูแลกัน และ 3. ปัญญา คือ

ความรู้ – คิด – เข้าใจ - หยั่งเห็น โดยความสุขที่กล่าวมานั้นสอดคล้องกับพระราชดำรัสเรื่องความสุข อันหมายถึงความสบายใจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดงาน 5 ธันวาคมมหามงคล ณ พระราชตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2521 ที่ว่า

“...ความสบายใจของคนเป็นของที่หายาก คนเราต้องมีความสบายใจ จึงจะมีชีวิตที่ราบรื่นได้...” (มูลนิธิ พระดาบส, 2549 : 40)

ความสุขจึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากการสร้างในระดับปัจเจก เมื่อตนเองเกิดความสุขสบายใจ การดำเนินชีวิตหรือการดำเนินกิจกรรมก็จะมีความสุขตามมาด้วย สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช อันเริ่มจากความสุขทางใจ ไม่โลภ ไม่เบียดเบียน และขยับไปด้านอื่น ๆ อยู่บนฐานของความสุขทางด้านร่างกาย การใช้ชีวิต เอาตัวรอด มีความพอดีแห่งตน รวมถึงการเท่าทันตนเองและสังคม ดังพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2541 ความว่า

“...พอเพียง มีความหมายกว้างขวาง ยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอ ก็พอเพียงนี้ก็พอแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียน คนอื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเรา ก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้ อาจจะไม่มีมากอาจจะน้อยของใครก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น...” (มูลนิธิชัยพัฒนา : ออนไลน์)

รวมถึงการพึ่งตนเองได้ รู้จักแก้ปัญหา พึ่งพึ่งอิงอาศัยกัน ช่วยเหลือกัน แบ่งปันกัน ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 23 ธันวาคม 2542 ความว่า

“...ไฟดับถ้ามีความจำเป็น หากมีเศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที่เราไม่เครื่องปั่นไฟก็ใช้ปั่นไฟ หรือถ้าขึ้นโบราณกว่า มีตึกจุดเทียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงก็มีเป็นชั้น ๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์นี้เป็นสิ่งทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน...” (มูลนิธิชัยพัฒนา : ออนไลน์)

จากพระราชดำรัสข้างต้นเห็นได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของ “ความพอ” ในทุกมิติ ทุกด้าน ที่อยู่บนฐานของการมี “จิตใจที่มุ่งสู่การอยู่ร่วมกัน” “พาดวรอด” “เท่าทัน” “พึงตนเองได้” “เกื้อกูลผู้อื่น” และ “พึงพึ่งอาศัยกัน” ทั้งระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสรรพสิ่งรอบตัวบนฐานศักยภาพของตนเองที่มี

เมื่อพิจารณาจึงเห็นได้ว่า “ความสุข” และ “ความพอเพียง” แท้จริงแล้วเป็นเรื่องเดียวกัน เป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายในตัวเอง ซึ่งเชื่อมโยงกันอยู่ภายใน ผู้เขียนจึงมองว่า **วิถีสุขแบบพมเพียง** จึงเป็นเรื่องของความสุข 5 ประการ ได้แก่ 1) **ความสุขแบบพอดีใจ** หมายถึง ความสบายใจ พอใจ รู้สึกอบอุ่นใจ หัวดีต่อกัน ไม่เบียดเบียนกัน มีศีลธรรม ไม่โลภ และซื่อสัตย์ 2) **ความสุขแบบพอดีกาย** หมายถึง พอมีพอกิน ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างพอเหมาะ สามารถอุ้มชูตนเองได้ มีความขยันหมั่นเพียรอยู่ร่วมกัน มีชีวิตเรียบง่าย และพึงพึ่งอิงอาศัยกัน 3) **ความสุขแบบแบ่งปัน** หมายถึง การเกื้อกูลและช่วยเหลือกัน 4) **ความสุขแบบเท่าทัน** หมายถึง การพาดวรอด ไม่หวั่นไหวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามา มีความสมดุลในการใช้ชีวิต และ 5) **ความสุขแบบพึงตนเอง** คือ การจัดการชีวิตตนเองได้ การช่วยเหลือกันในชุมชน และการพึ่งพิงภายนอกตามความเหมาะสมบนความเป็นกัลยาณมิตร

หมากกับวิถีสุขแบบพมเพียงของคนตำบลบางสวรรค์

หมากกับวิถีความสุขแบบพอดีใจ เกิดขึ้นบนฐานแห่งความสบายใจ พอใจ นับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันหมากถูกนำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ โดยใช้หมากเป็นเครื่องเซ่นไหว้ในการประกอบพิธีกรรมสำคัญ ๆ และกล่าวได้ว่าพิธีกรรมเกือบทั้งหมดล้วนใช้หมากเป็นองค์ประกอบ ซึ่งไม่มีใครสามารถที่จะอธิบายเชิงเหตุผลได้ชัดเจน แต่สิ่งที่คนตำบลบางสวรรค์สะท้อนคือ การเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงการแสดงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น การตั้งลาด (ขันครู) งานบุญ งานศพ งานแต่ง ไหว้พระภูมิ เจ้าที่ หรือแม้แต่การไหว้พระในวัดหรือพิธีกรรมทางศาสนา ล้วนมีหมากเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ แต่อาจจะมีลักษณะการใช้ที่แตกต่างกันออกไป แต่สร้างความสบายใจ พอใจ อบอุ่นใจ และรู้สึกปลอดภัยทางใจแก่ผู้คนในงานหรือพิธีกรรมที่จัดขึ้น “หมากพมเป็นเครื่องหลักในการประกอบพิธีกรรมไม่ว่าจะทำอะไรก็ขาดไม่ได้ ถ้าไม่ได้ตั้ง คือพิธีนั้นจะไม่สมบูรณ์ มันสืบทอดกันมา แล้วคนที่ทำก็สบายใจกันทั้งหมด คือเหมือนพิธีนั้นสมบูรณ์...” (เยื้อง ทวีแก้ว, สัมภาษณ์ : 8 กรกฎาคม 2559)

ขณะเดียวกันหมากยังสร้างให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นแห่งการอยู่ร่วมกัน บนฐานความเป็นมิตรภาพในการใช้หมากเครื่องรับแขกผ่าน “เขียนหมาก” การไปมาหาสู่ พบปะกันในแต่ละบ้านจะมีเขียนหมาก โดยประกอบไปด้วย หมาก (หมากจะมีตามช่วงฤดูกาล หมากอ่อน หมากแห้ง หมากดอง) ใบพลู ปูนแดงหรือปูนขาว ย่นหมาก (อุปกรณ์สำหรับตำหมาก) และกรรไกรหรือมีด ผ่าหมากสะท้อนถึงการแบ่งปัน พึ่งพา กัน สร้างการอยู่ร่วมกัน

“หมากเป็นสิ่งที่อยู่ติดบ้าน เวลาญาติพี่น้องมาหาจากต่างถิ่นก็จะมาสอยเอาไป เหมือนถ้าบ้านใครมีงานโดยเฉพาะงานศพ เค้ารู้ว่าบ้านเรามีหมาก

ก็จะมาขอซื้อหมากไปใช้ในงาน น้ำก็จะให้ฟรีไม่คิดตั้ง (เงิน) ถือว่าช่วยกัน เราบายใจ (สบายใจ) อุ่นใจที่ได้อะไรกัน” (จิราภรณ์ เหลืองอ่อน, สัมภาษณ์ : 22 กรกฎาคม 2559)

อีกทั้งการใช้หมากในตำบลบางสวรรค์ ยังสร้างให้เกิดความหวังดีต่อกัน ไม่เบียดเบียนกัน มีศีลธรรม ไม่โลภ และซื่อสัตย์ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากการใช้หมากด้านเศรษฐกิจ โดยการผลิตหมากแห้งที่อยู่บนฐานของระบบเครือญาติ ใช้แรงงานของเครือญาติและมิตรในชุมชน เป็นลักษณะของการช่วยเหลือด้านอาชีพและรายได้ไม่ได้เน้นเรื่องกำไรจนเกินความพอดี อีกทั้งยังปรากฏการให้หมากเพื่อการสร้างรายได้แก่ญาติมิตรโดยไม่หวังผลตอบแทนในบางกลุ่มคน

หมากกับวิถีความสุขแบบพอดีกาย โดยความสุขแบบพอดีกาย หมายถึง พอมีพอกิน ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างพอเหมาะ สามารถอุ้มชูตนเองได้ มีความขยันหมั่นเพียร อยู่ร่วมกัน มีชีวิตเรียบง่าย และพึงพึงอิงอาศัยกัน ซึ่งวิถีความสุขแบบพอดีกายของคนตำบลบางสวรรค์การจัดการหมากหรือการใช้หมากให้สัมพันธ์กับวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ใช้หมากอย่างพอเหมาะ พอดีกับตนเอง เป็นการนำส่วนต่าง ๆ ของหมากมาใช้ตามศักยภาพ ความสามารถของคนตำบลบางสวรรค์บนฐานทรัพยากรหมากที่มี ไม่ว่าจะเป็น การกินหมากที่มีการปลูกอยู่ในบ้าน การนำกาบหมากและไม้หมากมาทำเป็นสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน และการสร้างรายได้จากลูกหมากแบบพอมีพอกิน โดยเฉพาะการทำหมากแห้ง มีทั้งการทำหมากของตนเอง และการหาซื้อหมากในพื้นที่ตำบลมีการดำเนินการอยู่บนฐานของความสามารถของแต่ละครอบครัวอย่างเหมาะสม หมั่นเพียร อุ้มชูตนเองได้ ทั้งด้านความรู้ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาเดิม และเทคโนโลยีที่เรียบง่าย เช่น มีดผ่าหมาก ไม้รอง ผ่าหมาก ซึ่งหาได้ในตำบล และดำเนินกิจกรรมตามฐานทางเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ ไม่เน้นการกักเงิน แต่เน้นการจัดการแบบพอดีตามกำลังของตนเอง รวมถึงเกื้อกูลแก่คนอื่น ๆ ใน

ชุมชน บนฐานการอยู่ร่วมกันผ่านการจ้างงานที่เป็นการพึงพึ่งอิงอาศัยกันของคนในตำบล

“พี่รับมรดกสวนมาจากพ่อสามี ท่านทำมาตั้งแต่สมัยมาบุกเบิก เป็นสวนพ่อเผ่า มีทั้งหมดทุเรียน มังคุด ยางพารา สะตอ ฯลฯ ในช่วงหมากแพง พี่มีรายได้เสริมปีละประมาณ 100,000 – 200,000 บาท หมากช่วยเราไว้ได้เยอะ บางครอบครัวมานั่งเครียดเพราะยาง (ยางพารา) ปลาย (ปาล์มน้ำมัน) มันราคาต่ำ แต่บ้านเราไม่เป็นแบบนั้น...” (ลัดดา อนุภักดิ์, สัมภาษณ์ : 14 กรกฎาคม 2559)

อีกทั้งหมากยังสร้างความพอดีทางด้านร่างกายเชิงสุขภาพ เห็นได้จากการนำหมากมาประกอบอาหาร พบว่ามีการนำยอดหมากมาแกงส้ม ต้มกับขาหมู ลวกกะทิ เพื่อทานเป็นกับข้าว ด้วยเชื่อว่าสามารถลดอาการปวดหัวเข้าได้ อันเป็นวิถีแห่งความสุขจากการเลือกอาหารการกิน ขณะเดียวกันมีการนำหมากมาเป็นองค์ประกอบของการรักษาโรคเรื้อรัง (งูสวัด) ในอดีตมีการนำรากหมากมาต้มผสมกับพืชสมุนไพรอื่น ๆ เป็นยา ลดอาการใช้อาการปวดเข้า การนำหมากมาทำยาสำหรับเด็กแรกเกิดหรือที่คนในตำบลใช้คำว่า “เข้ายา” โดย “หมอมแม่ทาน” (หมอม้าเตา) จะเคี้ยวหมากให้ละเอียด และนำมาโปะบริเวณกระหม่อม (กลางศีรษะ) ของเด็กเพราะเชื่อว่าจะทำให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรงไม่เจ็บป่วย ซึ่งเป็นที่นิยมมากในอดีตแต่ไม่พบในปัจจุบัน ขณะที่การนำหมากมาเป็นอาหารและทำเป็นส่วนประกอบของยารักษาโรคในปัจจุบันคือการนำหมากมาใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการรักษาโรคเรื้อรัง (งูสวัด) โดยการตำหรือเคี้ยวหมาก พลู ปูนแดงให้เข้ากันอย่างละเอียด จากนั้นหมอมผู้รักษาจะพ่นใส่บริเวณที่เป็นเริ่ม จะรักษาติดต่อกันอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาสามวันแบบซ้ำ ๆ นอกจากนั้นสิ่งที่ปรากฏเด่นชัด คือ การกินหมากที่ปรากฏทั้งผู้เฒ่าผู้แก่ คนวัยผู้ใหญ่ พ่อบ้าน แม่บ้าน และวัยรุ่นบางกลุ่ม บางกรณีมีการนำไปรับประทานเวลาขับรถเพราะมีความรู้สึกแสบแสบ

ได้ จึงพบเห็นการมีหมากติดตัวไปในที่ต่าง ๆ ของคนในตำบลจำนวนไม่น้อยเมื่อออกจากบ้าน

หมากกับวิถีความสุขแบบแบ่งปันเกิดขึ้นภายใต้การจัดการหรือการใช้หมากของคนตำบลบางสวรรค์ที่เกื้อกูลกันช่วยเหลือกัน และไม่เบียดเบียน พบได้ตั้งแต่ระหว่างคนกับธรรมชาติ ที่คนในตำบลเห็นความสำคัญของต้นหมากว่าเป็นพืชที่โตง่ายในเกือบทุกสภาพดิน และการปลูกหมากเพื่อให้เป็นพืชที่คอยหนุนเสริมความสมบูรณ์แก่ธรรมชาติ เนื่องจากรากหมากมีคุณสมบัติยึดดินเป็นผลดีต่อการรักษาสภาพหน้าดินไม่ให้แตกกระแหง ขณะเดียวกันหมากยังเกื้อกูลต่อพืชอื่นเนื่องจากเป็นพืชที่เติบโตแนวดิ่ง กิ่งก้านสาขาไม่รบกวนพืชชนิดอื่น ๆ อีกทั้งยังเป็นที่พักพิงให้พืชอื่นได้เจริญเติบโตได้ อาทิ พริกไทย พลูด เป็นต้น ซึ่งพบเห็นในพื้นที่สวนของคนในตำบลที่หลายครอบครัวมีการปลูกพืชเหล่านี้ให้เจริญเติบโตกับต้นหมาก

ในวิถีคนกับคน ชัดเจนด้านเศรษฐกิจ โดยพบว่า หมากเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการแบ่งปัน เกื้อกูลในลักษณะของการให้หมากแก่ญาติพี่น้องที่มาเยี่ยมเยือนในช่วงฤดูกาลที่หมากมีจำนวนมาก การเกื้อกูลให้หมากแก่เพื่อนบ้านหรือมิตรสหายไปนำไปทำหมากแห้ง หรือขายในราคาถูก ไม่เกี่ยงกำไร เพื่อให้คนอื่นได้มีรายได้ แม้หมากจะแพง หรืออยู่ในภาวะที่เงินมีความจำเป็นอย่างปัจจุบัน รวมทั้งเกิดการช่วยเหลือเรื่องอาชีพ ในลักษณะการจ้างงานบนฐานของความเป็นเครือญาติ เพื่อนบ้าน ที่ชวนกันมาผ่าหมากแห้ง การให้หมากแก่ญาติพี่น้องเพื่อนบ้านไปทำหมากแห้งขายสร้างรายได้เสริมแก่ครอบครัว ตลอดจนการรวมตัวของความเป็นกลุ่มเดียวกันในเครือข่ายของคนทำหมาก ทั้งคนซื้อหมากสด – หมากแห้ง คนทำหมากแห้ง ต่างช่วยกันเรื่องการประกอบอาชีพ

“ช่วงหมากเยอะประมาณเดือนมกราคมถึงเมษายน น้ำกับญาติ ๆ ก็จะมาลงหูนกัน (ลงขันกัน) ช่วยกันไปหาซื้อหมาก รู้ว่าแถวไหนมีหมากมากก็

จะไปกัน คนหนึ่งขอย (สอย) คนหนึ่งเก็บ ช่วย ๆ กัน พอได้หมากก็จะแบ่งกัน ช่วยกันทำหมากแห้ง” (ศศิธร เทียบทอง, สัมภาษณ์ : 22 กรกฎาคม 2559)

นอกจากนั้นหมากยังเป็นสิ่งที่เกิดการช่วยเหลือกัน ในลักษณะของการกิน การใช้ในพิธีและการรักษาโรค โดยในกรณีของการกินหมากนั้น ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ยึดถือกันว่าจะไม่ขายแก่คนในชุมชนหากนำไปกิน ส่วนการใช้ในพิธีและการรักษาโรค คือ การใช้หมากพลูสำหรับตั้งลาด เพื่อขอให้รักษาโรคเริ่ม เหล่านี้สื่อให้เห็นว่าหมากคือสื่อกลางแห่งการแบ่งปันช่วยเหลือกัน และการรักษาเป็นลักษณะของการพึ่งพิงอิงอาศัยกัน ไม่มีค่ารักษา เป็นปรากฏการณ์ของการใช้หมากที่นำมาสู่ความสุขแบบแบ่งปัน ผ่านการช่วยเหลือกันที่เกิดขึ้นในตำบลบางสวรรค์

ในปัจจุบันสิ่งที่ชัดเจน คือ การแบ่งปันหมากเพื่อใช้ในพิธีกรรม และเป็นของกิน โดยวิถีคิดของคนตำบลบางสวรรค์ชัดเจนว่า หากมีการใช้หมากในพิธีกรรม ไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานแต่งงานศพ การรักษาโรค และการใช้กินในงานต่าง ๆ บ้านที่มีหมากจะนำหมากมาช่วยสมทบใช้ในงาน มีมากก็ให้มาก มีน้อยก็ให้น้อย หากครอบครัวไหนมาขอซื้อเพื่อใช้ในกาลเหล่านี้ คนในชุมชนจะไม่ขาย แต่จะให้มาใช้ ด้วยมองว่า เป็นการช่วยเหลือกันและถือเป็นการร่วมบุญไปในตัว สะท้อนให้เห็นว่า หมากยังคงเป็นพืชที่มีอิทธิพลต่อความคิดในลักษณะของชุมชนดั้งเดิมที่มีความเข้มข้นของความเป็นชุมชน ในมิติการเกื้อกูลแบ่งปันค่อนข้างสูง ดังนั้นการได้ “ให้” จึงเป็นความสุขอีกด้านที่เกิดขึ้นจากหมาก

หมากกับวิถีความสุขแบบเท่าทันบนวัฒนธรรมหมากของคนตำบลบางสวรรค์ปรากฏให้เห็นทั้งการเท่าทันตนเอง เท่าทันผู้อื่น และเท่าทันสังคม ในลักษณะการใช้หมากที่อยู่บนการพาตัวรอด ไม่หวั่นไหวกับ สิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามา เห็นได้จากการใช้หมากสร้างอาชีพ และรายได้แบบพอดีตัวคือคนในชุมชนสร้างรายได้จากหมาก และเป็นอาชีพเสริมตามกำลัง ทำตามศักยภาพและทรัพยากร

หมากที่มี ไม่เน้นความรวย แต่เน้นการใช้ทรัพยากร
หมากที่มีมาสร้างประโยชน์ ไม่เน้นลงทุนสูง แต่เน้น
รายได้แบบพอดี

“หมากที่มีอยู่ก็ไม่มาก มีไว้กิน ไม่ต้องซื้อ
พอได้ทำหมากแห้งขาย มีเท่าไรก็ทำเท่านั้น มีที่
ว่างเหลือก็ปลูกหมาก หน้า (ฤดู) หมาก ก็ทำหมาก
แห้งขาย เปลือกก็ทำปุ๋ย” (วัน จิมภักดี, สัมภาษณ์
: 7 กรกฎาคม 2559)

ขณะเดียวกันยังปรากฏการรักษาสมดุล โดย
การสืบทอดความรู้ในการเอาหมากมาใช้ประโยชน์
ในครอบครัว เพื่อให้ความรู้เหล่านี้ยังคงอยู่ ไม่ว่าจะเป็น
เป็นด้านความเชื่อ เครื่องเซ่นไหว้ รักษาโรค สอน
พ่อเฒ่า และด้านเศรษฐกิจ เช่น การขายลูกหมาก
การทำหมากแห้ง การปลูกเป็นเขตแดน การปลูก
แซมร่องสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน เป็นต้น
และยังพบว่าคนตำบลบางสวรรค์ยังคงการรักษา
ภูมิปัญญาการทำหมากแห้ง และหมากดอง และเมื่อ
ในยามลำบากไม่มีไม้ใช้สอยก็พบการนำไม้หมากมา
ใช้ทำพื้นบ้าน การเอากาบหมากมาทำที่ใส่ของ ทำ
ภาชนะใส่ของ

“อะไรที่พอเอามาทำมาใช้ได้ก็เอามาใช้อย่าง
ปายังเอากาบหมากมาใช้ ไหนๆบ้านเราก็มีต้น
หมาก กาบหมากหล่นก็เอามาทำโหลง (ภาชนะใส่
ของ) ไว้ใส่ของใช้เล็ก ๆ น้อย ๆ ในบ้าน” (วรรณ
กลับชัย, สัมภาษณ์ : 8 กรกฎาคม 2559)

แต่ในทางกลับกัน ในช่วงอดีตที่ราคาหมาก
ตกต่ำ มีหลายครอบครัวที่ยังสุขกับหมาก คือ ยังคง
รักษาหมากในพื้นที่สวนพ่อเฒ่าหรือสมรมไว้ ไม่
โค่นหมากทิ้ง เพราะเห็นคุณค่าทางด้านอื่นที่ไม่ใช่
ด้านเศรษฐกิจอย่างเดียว ไม่หวังไหวตามกระแส
สังคม เมื่อหมากมีราคาสูง สิ่งที่เกิดขึ้นคือการทำ
หมากขายแต่พอดี ไม่เน้นการสร้างหนี้ลงทุนในเรื่อง
หมาก ไม่ทำใหญ่โตเกินตัว แต่ทำแบบพอดีตัว เหล่า
นี้ สะท้อนให้เห็นถึงความเท่าทันและความสมดุลที่
เกิดขึ้น ทั้งการปลูกแบบพอดี ทำหมากขายแบบ
พอดี ใช้แบบพอดีอันเป็นความสุขแบบเท่าทันที่เกิ
ขึ้น

หมากกับวิถีความสุขแบบพึ่งตนเองที่เกิด

ขึ้นจากการจัดการหมากหรือการใช้หมากของคน
ตำบล บางสวรรค์ปรากฏชัดเจนในลักษณะของการ
จัดการชีวิตตนเองได้ การช่วยเหลือกันในชุมชน
และการพึ่งพิงภายนอกตามความเหมาะสม ปรากฏ
การใช้ประโยชน์ในครอบครัว และการแบ่งปันผู้อื่น
ไม่ว่าจะเป็น การกิน การขาย การให้ การนำไม้
หมากมา ทำแคร่ ทำชานชักล้าง ทำไม้ตงเขี่ยะ ใช้
ลูกหมากในพิธีกรรม รวมถึงการแปรรูปหมากอยู่ได้
นาน ทั้งหมากแห้ง หมากดอง อันเป็นภูมิปัญญาที่
สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ ที่คนในตำบลสามารถต่อย
อดสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว รวมทั้งแบ่งปันช่วย
เหลือกันในยามที่หมากมีน้อย เป็นการใช้หมากบน
ฐาน ภูมิปัญญา ความรู้ที่ตนเองมีอย่างเหมาะสม ให้
เกิดคุณค่ากับชีวิตทั้งในวิถีความสัมพันธ์คนกับคน
คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

“ทำแคร่ใช้ไม้อะไรทำก็ได้ แต่ไม้หมากมันมี
ที่บ้านไม่ต้องไปหา มันหักก็เอามาทำแคร่ให้ได้นั่ง
เล่น เหมือนบ้านลูกชายของปู่ ไม่มีที่ล้างจาน เห็น
ว่ามีต้นหมากที่แก่ ๆ ต้นสูง เอาลูกยาก ก็ตัดมาทำ
ที่ชักล้าง อย่างน้อยก็ไม่ต้องเสียเบี้ย หาเอาไม้แถว
นี้มาทำ ใช้ได้เหมือนกัน” (ทวี ภักดี, สัมภาษณ์ : 22
กรกฎาคม 2559)

ถัดมาเป็นสุขจากการช่วยเหลือพึ่งพากันใน
ชุมชน พบว่า การใช้หมากมีเพียงเกิดขึ้นในระดับ
ครอบครัวเท่านั้น แต่เห็นถึงภาวะแห่งการช่วยเหลือ
กันในชุมชน ซึ่งปรากฏในหลายลักษณะ ทั้งเรื่อง
การกิน การใช้ในพิธีกรรม และเอาไม้มาทำ
ประโยชน์ ทั้งการรวมตัวขายหมากแห้ง การจ้างงาน
คนในพื้นที่ การแบ่งหมากให้ญาติพี่น้องใช้ขาย กิน
ในงาน ใช้ในพิธีกรรม การให้ไม้หมากแก่เพื่อนบ้าน
ทำประโยชน์ และที่ชัดเจน คือ ในภาวะที่หมากแพง
ก็ไม่ขาย แต่แบ่งปันให้กันเพื่อใช้ประโยชน์ โดยมีได้
คำนึงถึงเรื่องราคา แต่เป็นการตอบแทนและช่วย
เหลือกัน นอกจากนั้นหมากยังเป็นสื่อกลางการช่วย
เหลือด้านการรักษาโรคเริ่ม เพราะหมากคือหนึ่งใน
เครื่องรักษาสำคัญที่ผู้รู้หรือหมอจะนำมาเป็นส่วน

ผสมในการรักษาแก่ผู้ป่วย โดยมีได้คิดค่าตอบแทน หรืออะไรทั้งสิ้น

“คนที่มาหาปู่ มาให้รักษาเริ่ม (งูสวัด) บาง คนก็มาเพราะเคำบอกต่อ ๆ กัน คนที่มารักษาก็ พา (นำ) หมากมาด้วย มาทั้งตั้งขัน (ขันครู) และ หมากสำหรับพ่นเริ่ม ไม่ต้องเสียเบี้ย (เงิน) ในการ รักษา มีแค่เบี้ย (เงิน) ใส่ขันครู ช่วยเหลือกัน ” (วัน ักดี, สัมภาษณ์ : 14 ตุลาคม 2559)

ขณะที่การพึ่งพิงภายนอกตามความเหมาะสมนั้นเกิดระดับหนึ่ง ที่ชัดเจนคือ ด้านเศรษฐกิจที่พึ่งพากันแบบเกื้อกูลกับคนต่างพื้นที่ การรักษาความสัมพันธ์กับพ่อค้าแบบเกื้อกูลกับภายนอกในลักษณะมิตร ในการยึดสัจจะการค้าขายร่วมกันไม่นิยมขายให้พ่อค้าคนใหม่ ยกเว้นจะมีหมากจำนวนมาก ก็จะแบ่งขายให้ และเก็บบางส่วนไว้ขายกับพ่อค้าคนเดิม อีกกรณีคือ การให้หมากกับญาติพี่น้องต่างพื้นที่ทั้งเพื่อกิน และใช้ รวมถึงนำไปทำหมากแห้งสร้างรายได้ แต่ในตำบลบางสวรรค์ยังไม่พบการเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการในลักษณะการสร้างประโยชน์อื่น ๆ ทางการพัฒนา เห็นได้ว่าวิถีแห่งความสุขแบบพึ่งตนเองเป็นเรื่องของการใช้เอง แบ่งปัน และเกื้อกูลกันของคนในตำบลบางสวรรค์ และกับคนต่างพื้นที่ เป็นลักษณะหนึ่งของการพึ่งพากันเอง ตามแนวปฏิบัติที่มีการสืบทอดกันมาและยังคงมีการใช้ในวิถีชีวิตของคนตำบลบางสวรรค์ ซึ่งเป็นฐานของการพัฒนาชุมชนเพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันได้ หรือความเป็นชุมชนต่อไป

วัฒนธรรมหมากเพื่อการสร้างสุขแบบพอเพียง

วัฒนธรรมหมากเพื่อการสร้างสุขแบบพอเพียงของคนตำบลบางสวรรค์เริ่มจากความ “พอใจ” นำมาสู่ความสุขแบบพอดีใจ ความสุขแบบพอดีกาย ความสุขแบบแบ่งปัน ความสุขแบบเท่าทัน และความสุขแบบพึ่งตนเอง เกิดจากการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ด้วยตนเอง และพึ่งพาภายนอก

อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์และบริบทของพื้นที่ ก่อตัวในระดับปัจเจก ระดับครอบครัว ระดับเครือข่ายหรือระดับกลุ่ม ขยายมาเป็นระดับความสัมพันธ์กับภายนอกตำบล ภายใต้กระแสความทันสมัยที่คนต่างหาความสุขจากปัจจัยนอกชุมชน ไม่ว่าจะเป็น การใช้จ่ายใช้สอย การท่องเที่ยว การบริโภคที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา ความสุขในวัฒนธรรมหมากที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระแสนี้จึง มีอาจที่จะการันตีได้ว่าจะยั่งยืนหรือไม่ หากการจัดการมีเป้าหมายหรือฐานคิดใหม่ ที่หวัง “กำไร” หรือ “ความร่ำรวย” ในทุก ๆ ด้าน ก็เป็นไปได้ว่าความสุขเหล่านี้ก็จะลดลง หรือหมดไป หรือหากไม่เป็นเช่นนั้นแต่การจัดการที่เกิดขึ้นละทิ้งภูมิปัญญาความรู้ดั้งเดิม ก็มีความเป็นไปได้ว่าหลายความสัมพันธ์อาจจะหยุดชะงักได้ ซึ่งเคยเกิดขึ้นแล้ว อาทิ การหายไปของภูมิปัญญาการหมาก การทำสีย้อมผ้า และหลายอย่างกำลังลดลง เช่น เขตแดน อาหารการกิน และสิ่งของเครื่องใช้ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าเหล่านี้ก็เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่หากชุมชนเห็นคุณค่า ความสำคัญ และจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับหมากได้บนฐานความ “พอดี” “เหมาะสม” ดังที่ดำเนินมา อาจจะกล่าวได้ว่าความสุขแบบพอเพียงนี้จะดำรงต่อไปได้ ซึ่งความสุขแบบพอเพียงจากหมากดังที่กล่าวมานั้น สามารถรักษาให้คงอยู่ สร้างให้เกิดขึ้นต่อไปได้บนฐานของ “การรักษา สืบทอด ประยุกต์ และสร้างสรรค์” วัฒนธรรมหมากให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิตอย่างเหมาะสม เห็นคุณค่า ความสำคัญของเดิมและสร้างสรรค์ สิ่งใหม่บนฐานของความรู้ ภูมิปัญญาที่มีบนฐานของการสร้างประโยชน์ให้กับชีวิต

บทส่งท้าย

วิถีความสุขแบบพอเพียงที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมหมากของคนตำบลบางสวรรค์ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่เกิดจาก ใช้หมากในชีวิต สะท้อนให้เห็นถึง

วิถีแห่งความสุขแบบพอดีใจ ความสุขแบบพอดีกาย ความสุขแบบแบ่งปัน ความสุขแบบเท่าทัน และความสุขแบบพึ่งตนเอง ที่อยู่บนความ “พอดี” นับแต่อดีตเรื่อยมาจนปัจจุบัน มากน้อยแตกต่างกันไปตามสภาวะของสังคมที่เปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ สุนทร ดันติเวชกุล (2548 : 66 - 67) เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ การพึ่งตนเอง พระเจ้าอยู่หัวบอกว่า คำที่สำคัญที่สุดในเรื่องราวที่อธิบายมานี้ คือ คำว่า “พอ” ทุกคนต้องกำหนดเส้นความพอให้กับตนเองให้ได้ และยึดเส้นนั้นไว้เป็น

มาตรฐานของตนเอง คือ การวางเส้นทางชีวิตของตัวเอง ตั้งวิถีชีวิตให้เป็นวิถีชีวิตแบบไทย ๆ วิถีชีวิตที่เรียบง่าย ธรรมดา เดินทางสายกลาง ซึ่งคำกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่าหากสามารถจัดการและรักษาสິงที่มีและสร้างสรรค์สิ่งใหม่อย่างเหมาะสมบนฐานทรัพยากรชุมชนได้นั้น การสร้างความสุขซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาชุมชน การจัดการทางวัฒนธรรม ที่อยู่บนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญา และศักยภาพของชุมชนก็สามารถเกิดขึ้นได้ซึ่งจะนำไปสู่การดำรงอยู่ต่อไปได้ของชุมชนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- จิรวรรณ ศรีหนูสุด และวนิษา ตีคำ. (2560). *วัฒนธรรมหมากและการจัดการหมากของตำบลบางสวรรค์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เทียมจิตร พ่วงสมจิตร. (2544). *“หมาก” ในวัฒนธรรมและคำไทย*. 30 *ไทยคดีศึกษา*. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : เครือเจริญโภคภัณฑ์.
- ประเวศ วะสี. (2547). (พิมพ์ครั้งที่ 2). *การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง (จุลสาร) : จากปาฐกถาในวันอนุมาฆราชครั้งที่ 1 ในชื่อเรื่องภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2549). *สุขภาวะองค์รวมแนวพุทธ*. พิมพ์แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : วัดญาณเวศกวัน ตำบลบางระทีก อำเภอสองพระ จังหวัดนครปฐม.
- พุทธทาสภิกขุ. (2552). *ยอดแห่งความสุขโดยพุทธทาส*. นนทบุรี : กองทุนห้องสมุดจำปรีดน์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนนทบุรี.
- มูลนิธิชัยพัฒนา.พระราชดำรัสในหลวง เศรษฐกิจพอเพียง. (ออนไลน์) เข้าถึงจาก http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2561
- มูลนิธิพระดาบส. (2549). *คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำริเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงเทพ.
- สุนทร ดันติเวชกุล. (2548). *หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- สายันต์ ไพรชาญจิตร. (2550). (พิมพ์ครั้งที่ 3). *การจัดการทรัพยากรทางโบราณคดีในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภารการพิมพ์.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2544). *มิติชุมชน: วิธีคิดท้องถิ่นว่าด้วยสิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

บุคลากรกรม

นางจิราภรณ์ เหลืองอ่อน. อายุ 48 ปี. (สัมภาษณ์). เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2559. ณ บ้านห้วยแห้ง หมู่ที่ 11 ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.

นายทวี ภัคดี อายุ 71 ปี. (สัมภาษณ์). เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2559. ณ บ้านห้วยแห้ง หมู่ที่ 11 ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.

นายเอื้อง ทวีแก้ว. อายุ 82 ปี. (สัมภาษณ์). เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2559. ณ บ้านเกาะน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.

นางวรรณ กลับชัย. อายุ 64 ปี. (สัมภาษณ์). เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2559. ณ บ้านห้วยแห้ง หมู่ที่ 11 ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.

นายวัน ภัคดี. อายุ 66 ปี. (สัมภาษณ์). เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2559, 14 ตุลาคม 2559. ณ บ้านห้วยแห้ง หมู่ที่ 11 ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.

นางวัน จิมภัคดี. อายุ 75 ปี. (สัมภาษณ์). เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2559. ณ บ้านอุดมมิตร หมู่ที่ 7 ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.

นางลัดดา อนุภัคดี. อายุ 47 ปี. (สัมภาษณ์). เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2559. ณ บ้านห้วยแห้ง หมู่ที่ 11 ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.

นางศศิธร เทียบทอง. อายุ 39 ปี. (สัมภาษณ์). เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2559. ณ บ้านห้วยแห้ง หมู่ที่ 11 ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.

นางเหื่อง สุขสวัสดิ์. อายุ 76 ปี. (สัมภาษณ์). เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2559. ณ บ้านเกาะน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.